

Nr. 9 (452)
2024 m. lapkritis

Kaina
2 Eur

Akiratis

LIETUVOS KURČIŲJŲ DRAUGIJOS MĖNRAŠTIS

PAGAVA:

30 metų kuriame
geresnį pasaulį
vaikams su
klausos negalia

70 metų scenoje

„Etėja“ laukia
kurčiųjų darbuotojų

PO PLAZDANČIOMIS BURĖMIS

ŠIAME NUMERYJE

2-3 Trumpai apie mus

PSICHOLOGAS PATARIA

4 Motyvacija

DARBAS

4-5 „Etėja“ laukia kurčiųjų darbuotojų

LKD SKYRIUOSE

5 Tarptautinė kurčiųjų žmonių diena Šiauliuose

MŪSŲ ŽMONĖS

6-7 Po plazdančiomis burėmis

GESTŲ KALBA

8 Jaunatviškas vertėjos G. Petrauskytės proveržis

UGDYMAS

9-10 Įtraukusis ugdymas: lygiateisiškumas ir įvairovė ar „antrasis Milano kongresas“?

TĖVŲ ŽVILGSNIS

10-12 PAGAVA: 30 metų kuriame geresnį pasaulį vaikams su klausos negalia

12-13 Pagalba klausos negalia turinčių vaikų šeimoms

PASAULIO KURTIEJI

13-14 Mokslininkės Melody sėkmės kelias

KURČIŪJŲ KULTŪRA

14-15 Kurčiųjų kultūros istoriją kuria bendruomenė

15-16 70 metų scenoje

Viršelyje – fotografo Edvino Vaičiulio nuotr.

Trumpai APIE MUS

Vyko konferencija „Lietuvos Respublikos Konstitucija ir lietuvių kalba“.

(Konstitucija – pagrindinis šalies įstatymas.)

Joje prezidentas **Gitanas Nausėda** nepamiršo paminėti, kokia svarbi kurtiesiems lietuvių gestų kalba ir kaip kurtieji laukia lietuvių gestų kalbos įstatymo.

Nuotraukoje – dalyvavusieji

kurčiųjų atstovai **Martynas Lankutis** ir **Vaida Lukošiuūtė**, Prezidento patarėja **Vaida Budzevičienė**, gestų kalbos vertėja **Anželika Teresė**.

Kurtiesiems Prezidento palaikymas labai svarbus.

* * *

Lietuvos kurčiųjų draugijos prezidentė **Vaida Lukošiuūtė**

tapo Žmonių su negalia teisių stebėsenos komisijos nare. Ji kartu su kitais komisijos nariais prižiūrės, ar Lietuvoje nepažeidžiamos neįgalųjų teisės, ar neįgaliesiems sudaromos lygios galimybės.

* * *

Pradėjo veikti svetainė www.keiskplokstele.lt.

Kai kurie žodžiai, vartojami kalbant apie asmenis su negalia yra pasenę, nepagarbūs arba įžeidžiantys (stereotipai).

Svetainėje bus galima pasitikrinti, ar vartojami žodžiai yra tinkami.

Pavyzdžiui, kad kurčiuosius žeidžia žodis „kurčnebylys“.

Jo nereikia vartoti, nes kurtieji nėra nebylūs, jie turi savo kalbą.

* * *

Kurčiųjų vadovai **Vaida Lukošiuūtė** ir **Paulius Jurjonas** mokysis

kaip parengti projektus, surasti lėšų savo organizacijai. Kaip tinkamai bendrauti su kurčiųjų bendruomenė.

Juos šių dalykų mokys profesionalai. Tai Atviros Lietuvos fondo projektas „NVO lyderių akademija“.

Dirbančių neįgaliųjų asociacija

Lietuvoje yra 142 tūkst. žmonių su negalia, kurie nori ir gali dirbti, bet jų galimybės ribojamos.

Tik kas trečias žmogus su negalia turi darbą.

Dirbančių neįgaliųjų asociacija pradeda kampaniją „**Aš kaip ir tu**“.

Bus stengiamasi labiau įtraukti į darbą neįgaliuosius ir kurti draugišką aplinką visiems darbe ir visuomenėje.

Nuo šiol asmenys, dirbantys ar savanoriaujantys su vaikais, privalės turėti galiojantį teisėto darbo su vaikais QR kodą. 📱

Tai bus įrodymas, kad jie nėra teisti už nusikaltimus. Kodo gali prašyti mokyklų vadovai, tėvai.

Atlikėjas **Dominykas Vaitiekūnas** ir grupė kurčiųjų surengė pasirodymą, pavadintą „Mes taip nesitarėm“.

Buvo gestų kalbos poezijos, dainų,

parašytų lietuvių gestų kalba,

tarptautiniais gestais, lietuvių kalba ir anglų kalba.

Skambėjo specialiai pasirodymui sukurta muzika. Apie pasirodymą daugiau – gruodžio leidinyje.

Nuotolinėje pamokoje „Mokonomika“

dainininkas **Dominykas Vaitiekūnas**

ir Kurčiųjų draugijos viceprezidentas **Paulius Jurjonas**

papasakojo 1–12 klasių mokiniams,

kaip skamba muzika, kai jos negirdi.

Taip pat jie pamokė mokinius dainos gestų kalba.

Daugiau sužinosite pasinaudoję QR kodu. 📱

Lietuvos moksleivių iki 13 metų krepšinio

čempionate

dalyvauja kurčiųjų

berniukų komanda.

Jos narys **Matas Bareikis** rungtynėse

su Vilniaus krepšinio mokyklos komanda

pelnė net 58 taškus!

Jo treneris – **Lukas Laurinaitis**.

Badmintonininkė su klausos negalia

Aurelija Ramanekaitė,

žaisdama poroje su girdinčiaja

Goda Vancevičiūtė,

laimėjo bronzos medalį

svarbiame tarptautiniame jaunių

iki 17 metų turnyre.

Treneris **Donatas Narvilas** patenkintas jų pasirodymu.

Kurtieji – krepšininkas **Lukas Gužauskas**

ir orientacininkė **Gedvilė Diržiūtė** lankėsi

Kauno ir Klaipėdos mokyklose.

Kurtiems mokiniams parodė savo

medalius, iškovotus kurčiųjų

žaidynėse, pasaulio ir Europos

čempionatuose.

Papasakojo apie savo sporto šaką

ir net surengė trumpas

parodomąsias varžybas.

Sportininkai siekia kurtiems vaikams

būti pavyzdžiu ir sudominti sportu.

Europos čempionate Graikijoje

bronzos medalius iškovojo

stalo tenisininkai **Viktoras Narkevičius**,

Deividas Takinas, **Kęstutis Žižiūnas**.

Nuotraukoje – sportininkai (iš kairės 3, 4, 5),

treneris – **Algirdas Majorovas** (2).

Delegacijos vadovas – **Mantas Stankevičius** (1).

Motyvacija

Donata LUKOŠIENĖ, LKD psichologė

www.freeppik.com

Rudenį žmonės jaučiasi liūdni ir be motyvacijos.

Motyvacija – tai noras kažką daryti.

Motyvacija gali didėti ir mažėti, nėra pastovi.

Kaip sau padėti?

Galima dirbti su savimi arba kitais.

Reikia sau priminti tikslą, turėti planą.

Pagalvok, kokios problemos gali kilti.

Iškart sugalvok, kaip tas problemas spręsi.

Nepervark, kad tikslo siekti būtų malonu.

Labai svarbu – pasikalbėk su kitu žmogumi.

Ar turi su kuo pasitarti?

Pakalbėk apie tikslą, problemas.

Pasidalinkite patirtimi, būkite vienas kitam pavyzdžiu.

Tada motyvacija išliks arba sugrįš greičiau.

Prisimink, kad normalu jaustis geriau ir blogiau.

Bet tas jausmas nėra amžinas.

Pokalbis gali padėti vėl jaustis motyvuotu, aktyviu.

Kai orai vis šaltesni ir tamsesni, vis daugiau žmonių jaučiasi liūdni, vieniši ir nemotyvuoti.

Motyvacija – tai noras kažką daryti, siekti tikslo, tai kas verčia judėti į priekį. Bet motyvacija nėra nuolat vienoda. Ji gali tai padidėti, tai sumažėti, gali dingti ir gali vėl atsirasti. Kaip sau padėti išlaikyti motyvaciją?

Yra keli būdai:

◆ **Asmeninis.** Dažniausiai sakoma, kad svarbu pačiam žinoti savo tikslus ir, kai motyvacija krinta – juos vėl pakartoti, sau priminti ir jėgos gali sugrįžti. Galima sudaryti veiksmų planą, numatyti, kokios problemos gali kilti ir kaip jas spręsite. Ir nepamiršti realiai įvertinti, kada ir ką darysite, kad tą tikslą pasiektumėte, pavyzdžiui, savo dienos rutinoje – kuriuo laiku sportuosiu, mokysiuosi ar pan. Tada darbas bus atliekamas po truputį, todėl nepervargsite ir tikslo siekti bus maloniau. O kuo daugiau malonių jausmų kyla, tuo labiau norisi ir toliau tai daryti.

◆ **Tarpasmeninis.** Kitas būdas, kad motyvacija kristų mažiau – turėti su kuo apie tai pasikalbėti. Galima ir tikslų siekti ar veikla užsiimti kartu, bet tai nėra būtina. Svarbu turėti žmogų, su kuriuo galima pasitarti, kokios problemos gali kilti, ką tuomet daryti. Galima pasidalinti patirtimi, padėti ieškoti įkvėpimo vienas kitam, būti pavyzdžiu. Tai padeda nemesti tikslo ir toliau aktyviai įsitraukti į veiklą.

Nepamirškite savo tikslų, pasikartokite planą, peržiūrėkite, kiek jau daug pasiekėte. Kartais tikslas atrodo per toli ir nepasiekiamas, todėl jėgos apleidžia. Prisiminkite, kad tai visiškai normalu ir visiems pasitaiko. Bet pakartokite, kad toks jausmas nėra amžinas, jį galima pakeisti ir atviras pokalbis su savimi ar su kitu žmogumi gali padėti. Svarbu daryti ne dėl kitų („ką pasakys...“, „ką pagalvos...“, „kodėl visiems sekasi geriau nei man...“), o dėl savęs („ko aš noriu?“, „kodėl man tai svarbu?“, „ką daro kiti, ką galiu ir aš pabandyti, kad jausčiausi geriau?“).

„Etėja“ laukia kurčiųjų darbuotojų

Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

Kaip rodo apklausos, visoje Europoje kurtieji turi sunkumų susirasti darbą, ypač patinkantį, gerai apmokamą. Kiek ES bebuvo įgyvendinta užimtumo ir įtraukties iniciatyvų, padėtis į gera keičiasi lėtai. Tad gal kurtieji iš tiesų įmonėms yra našta? Salvatore DI FAZIO ir Panevėžio UAB „Etėja“ griaua šį mitą.

Salvatore pasakoja, kad „Etėjoje“ jau kartą dirbo prieš 5 ar 6 metus, atlyginimas buvo nedidelis ir jis netrukus iš darbo išėjo. Tačiau pernai mieste susitiko buvusį kolegą, kuris pasakė, kad įmonėje daug darbo, ieškoma darbuotojų, ir nusprendė pabandyti dar kartą. Ir šįkart vyras sako, kad savo sprendimu nenusivylė: darbas patinka, psichologinė atmosfera įmonėje gera.

Pirmiausiai redakcija uždavė standartinį klausimą – kaip darbuotojas ir darbdavys susikalba? Juk jei lietuvių ir lietuvių gestų kalba yra semantiškai susijusios, tai Salvatore gimtoji yra italų gestų kalba, viskas dar sudėtingiau.

„Direktorius manęs klausinėja, kaip kokį žodį parodyti gestu, pamokau. Jam neblogai sekasi“, – per žmoną Panevėžio kurčiųjų centro direktorę Otiliją Di Fazio atsakė vyras. – Bendraujame tarpusavyje visai: truputį gestais, lietuvių ir anglų kalbos „miksi“, susikalbame.“

„Jeigu esu darbdavys, argi ne mano pareiga sugebėti komunikuoti su darbuotoju? Turiu jam skirti užduotis, tai kaip aš tai padarysiu, jei nerasime abiem suprantamos kalbos? Salvatore taip pat labai stengiasi: jis skaito iš lūpų lietuviškai, angliškai, moko mane gestų. Ilgoms pamokoms darbo metu laiko neturime, bet grįžęs vakarais dar papildomai panašiau internete, susirandu, ko man reikia, pasimokau savarankiškai lietuviškų, angliškų gestų“, – taip į klausimą atsakė „Etėjos“ įmonės direktorius Egidijus Masiliūnas.

„Ar jums kyla sunkumų gamybos procese vien todėl, kad darbuotojas negirdi?“ – teiraujosi. „Aš manau, kad neturime teisės nuvertinti ir „jėrminti“ žmogaus pasakymais „girdi-negirdi“.“ Salvatore toks pats žmogus kaip jūs ir aš, tik kalba kita kalba. Negirdėjimas neapibrėžia jo kaip darbuotojo savybių, – dėstė savo nuomonę apie klausos negalią ponas Egidijus. – Jis yra imlus ir lankstus žmogus, draugiškas darbuotojas, labai stengiasi. Salvatore turi daug pranašumų prieš kitus darbuotojus.“

„Kai dirbo pirmąkart, – tęsia darbdavys, – du kartus jam siūliau mokyti dirbti kompiuterinėmis staklėmis. Abu kartus atsisakė, neišdrįso. Neneigiu, tai didelė atsakomybė. Tačiau dėl to, kad jos vengė, ir jo atlyginimas nekilo. Dabar prieš save matau sparčiai tobulėjantį darbuotoją. Jis pagal dizainerio projektą įveda duomenis, susiprogramuoja stakles, supjausto lentas. Ir daro tai lengvai, pasitikinčiai. Manau, artėja metas, kai jis išdrįs imtis dar sudėtingesnių užduočių.“

UAB „Etėja“ specializuojasi gaminti korpusinius virtuvės baldus vie-

Vienuose darbuose kurtieji yra laukiami, kitur jų bijo, nes nemoka susikalbėti. Panevėžio įmonės „Etėja“ direktorius Egidijus Masiliūnas įdarbino kurčiąjį Salvatore Di Fazio, mokosi iš jo gestų ir jie susikalba. Salvatore dirba gerai, tad direktorius nebijo pakviesti į darbą ir daugiau kurčiųjų.

tos rinkai, taip pat eksportuoja savo produkciją į Didžiąją Britaniją. Salvatore pareigos įmonėje – baldų surinkėjas. Jis paruošia gaminį nuo pradžios iki galo: ne tik susipjausto žaliavą, bet ir surenka spinteles, vyksta užsakovų namus jų montuoti ir kabinti. Anot direktoriaus, tai ir yra atsakomybės prisiėmimas: pagaminti daiktą ir priduoti klientui tokį, kad jis liktų patenkintas.

„Su kitais darbuotojais tik pasisveikiname. Dirbu savarankiškai ir daugiausiai bendrauju su direktoriumi“, – į klausimą apie santykius su kolegomis atsakė Salvatore.

Kai tekstas jau buvo paruoštas spaudai, redakcija sulaukė direktoriaus skambučio. „Ar nebus labai egoistiška, jei per kurčiųjų spaudą

Baldų surinkėjas Salvatore Di Fazio ir įmonės „Etėja“ direktorius Egidijus Masiliūnas.

UAB „Etėja“ archyvo nuotr.

pakviesiu Panevėžio kurčiuosius ateiti dirbti į įmonę? – pasiteiravo. – Mums trūksta darbo rankų. Sprendžiu pagal Salvatore, kurtieji būtų geri darbuotojai.“

Tiesa, po to E. Masiliūnas pasakė tai, kas kurčiųjų bendruomenės narius galbūt ir nuvils. Anot vadovo, iš pradžių atlyginimas nebus didelis. „Kas gi moka daug žmogui, kuris nieko nemoka? Tačiau bus sudarytos sąlygos mokytis, tobulėti, kaip tai daro S. Di Fazio, ir užsidirbti tenkinantį atlyginimą“, – pažadėjo direktorius.

Taigi, Panevėžio kurtieji, ar priimsite iššūkį? Ar padėsite Salvatorei skleistį gerą vardą apie kurčiuosius tarp darbdavių?

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Tarptautinė kurčiųjų žmonių diena Šiauliuose

Spalio 19 d. į Šiauliuose surengtą šventę sugužėjo net 86 svečiai. Pagal Šiaulių KS inf.

Priimta, kad LKD 5 didieji kurčiųjų skyriai Tarptautinę kurčiųjų dieną mini po rugsėjo paskutinės savaitės renginių. Ir būtinai ne tą pačią dieną. Taip kurtiesiems sudaroma galimybė aplankyti negalios draugus kituose miestuose, pasimėgauti šventine atmosfera ilgiau.

Gerą nuotaiką Šiauliuose susikurti padėjo žavingosios popietės

Šventės dalyviai vos tilpo į salę.

Scenoje – Auksė ir Aurelija bei žaviosios renginio vedėjos. Poetė V. Milochinienė.

T. Gaižutienė nuotr.

vedėjos Živilė Uscila ir Virginija Gaižutienė. Kurčioji poetė Violeta Milochinienė deklamavo eilėraštį „Pasaulis tylus“. Susirinkusieji turėjo galimybę dar kartą pamatyti šią vasarą šiauliečių pastatytą spektaklį „Skulptūra“.

Žaismingomis spektaklių miniatiūromis girdinčiųjų įmonėse dirbantys kurtieji papasakojo, ką jie daro darbe. Atvejo vadybininkė Aurelija Bartkevičiūtė ir kurčioji vertėja Auksė Šiaudkulienė dalinosi įspūdžiais iš vasaros išvykos į Lenkiją, kai pagal jaunimo mainų programą lydėjo kurčius jaunuolius į vasaros stovyklą Lodzėje.

Po to susirinkusieji susėdo prie vaišių stalo ir iki soties bendravo. Buvo taip gera drauge, kad, pasak vyriausiosios renginio šeiminkės Šiaulių KS vadovės Vilmos Dapšauskienės, nesinorėjo skirstytis.

Gerbiami skaitytojai, kviečiame prenumeruoti „Akiratį“ 2025 metams!

Akiratis
(indeksas 0002)

prenumeratos kaina:

- 1 mėn. – 2 Eur;
- 6 mėn. – 12 Eur;
- 10 mėn. – 20 Eur.

Kviečiame ir 31-aisiais „Akiračio“ leidybos metais būti kartu. Užsisakykite mėnraštį sau ar padovanokite prenumeratą savo brangiems žmonėms, kad leidinys ir kitąmet Jus ir Jūsų artimuosius lankytų tarsi ištikimas bičiulis ir dalintųsi šviežiausia informacija. Arba patys tapkite „Akiračio“ straipsnių autoriais ar herojais, kad ir po daugelio metų turėtumėte ką prisiminti. Iki malonių susitikimų 2025 m.!

Užprenumeruoti leidinį galite apsilankę Jums patogiam „Lietuvos pašto“ skyriuje, internetu www.prenumeruok.lt ar per laiškinišką. Taip pat paskambinę telefonu (8 700) 55 400.

5 didžiųjų šalies miestų gyventojai turi galimybę „Akiratį“ užsisakyti ir kas mėnesį atsiimti savo miesto kurčiųjų centre.

Leidinys bus leidžiamas kas mėnesį, išskyrus liepos ir rugpjūčio mėnesius.

Pastaba. Prenumeruojant per Lietuvos pašto sistemą leidinys kainuos 1 centu mažiau.

Laura Jūdvytė: jachtoje, priimanti apdovanojimą, meiliai belankstanti Lietuvos trispalvę.

Po plazdančiomis burėmis

Pakalbinti **Laura JŪDVYTYTĖ** „Akiratis“ planavo seniai, bet nenumatytos aplinkybės vis vertė susitikimą atidėlioti. Šiemet rugsėjį lietuvė tapo pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionato prizininke ir išgarsino Lietuvą toli už šalies ribų. Tad progų daugiau negu reikia paklausti, koks yra iš tikrųjų lietuvio akiai dar gana egzotiškas buriavimo sportas, kokių savybių jam reikia? Ir kas dailiai naujusią lietuvaiteį tame sporte žavi taip, kad, numojusi ranka į pavojus, drąsiai stoja į akistatą su atšiauriomis vandens ir oro stichijomis?

Kristina RIMKIENĖ

Nenustygsta vietoje

L. Jūdvytė yra baigusi Klaipėdos technologijų mokymo centrą ir įgijusi interjero apipavidalintojos profesiją. Šiuo metu dirba Airijoje.

Laura – drąsi, darbšti, azartiška ir nenustygstanti vietoje. Jai pakeisti gyvenamą šalį – joks iššūkis. Vis tik gimtinė traukia. Tik grįžta, žiūrėk, tetai padeda atnaujinti namą, puola grėbti šieną. Arba sėda ant savo motociklo, dviračio ar paspirtuko ir skrieja. Sakosi, vos tik aplinkybės pasisuktų palankia linkme, nedelsdama parsikristų ir į Lietuvą visam laikui. O čia būtina augintų kates, nes neišsivaizduoja laimingų namų be murkiančio džiaugsmo.

„Miela, charizmatiška asmenybė, valinga, atkakli ir ištverminga sportininkė, taip apie L. Jūdvytę atsiliepia kurčiųjų sporto klubo „Šermukšnis“, kuriam mūsų herojė priklauso, pirmininkas Arnestas Karpuskas.

Meile buriavimui „užkrėtė“ lenkai

Laura, kiek pamena, sportavo nuo mažens ir yra išbandžiusi ne vieną sporto šaką: plaukimą, lengvąją atletiką, badmintoną, krepšinį ir kt.

Šiandien kurčiųjų sporto pasaulyje ji žinoma kaip buriuotoja, turinti 8 metų patirtį. Šiemet Nidoje vykusiame 3-iajame pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionate „Hansa 303“ laivų klasėje moterų grupėje iškovojo trečiąją vietą.

Kaip atrado buriavimą? Sudomino prieš 8 metus žinomo Lenkijos sportininko Tomasz Guminski kvietimas atvykti į Puck miestą ir

sudalyvauti keliose dviejų savaičių trukmės nemokamose buriavimo stovyklose. Lenkai, siekdami populiarinti buriavimą kurčiųjų sportininkų bendruomenėje, gavo finansavimą ir kvietė į stovyklas kaimyninių šalių atstovus.

Pirmąją vasarą, prisimena pašnekovė, buvo sudėtinga, nes reikėjo daug specifinės informacijos suprasti lenkų gestų kalba arba tarpautine gestų kalba. Jautė, kad trūksta teorinių ir praktinių žinių. Nepasiduoti skatino gautas pagyrimas už tai, kad greitai mokosi.

Po stovyklos buvo surengtos „Puck“ klasės laivų buriavimo varžybos. Iš jų Laura išsaugojo tik tokį prisiminimą, kad nežino to ir ano ir kad nelabai įsivaizduoja, ką turi veikti jachtoje. Tačiau jau tada širdyje užgimė meilė šiam ypatingam sportui.

Kitais metais vėl buvo organizuojama buriavimo stovykla, į kurią atvyko ir daugiau kurčiųjų iš Lietuvos. Laura tapo savanore ir savo nedideliu žinių bagažu jau dalijosi su kitais savo tautiečiais. Turėjo naudoti ir ji pati: versdama teorines žinias iš lenkų gestų kalbos, tobulino savo gebėjimus ir kaupė žinias.

1-asis pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionatas surengtas 2020 m. Lenkijoje. Jame dalyvavo ir Lietuvos komanda: Laura, Faustas ir Robertas Simaičiai. Varžybos pasirodė labai nelengvos, nedaug trūko, kad lietuviai būtų pasidavę. Bet vis dėlto, sukaupę jėgų likučius, ištvėrė trasoje, tegu aukštų vietų ir nepelnė.

Supratusi, kad reikia su buriavimu supa-

Buriavimas – tai žaidimas šachmatais ant vandens.

žindinti daugiau žmonių, Laura šia idėja pasidalino su K. Rimkiene. Bendraklubė parengė „Šermukšnio“ klubo vardui paraišką, gavo 2022 m. finansavimą, ir Elektrėnuose buvo organizuota 4 dienų buriavimo stovykla. Joje teorinėmis ir praktinėmis žiniomis pasidalino patyrę treneriai Darius Gerasimavičius ir Antanas Juodsnukis. Apie tai, kaip kurtieji sportininkai virto buriuotojais, buvo rašoma 2022 m. rugpjūčio 22 d. <https://klpsportas.lt>. Beje, p. Antanas sutiko treniruoti kurčiųjų buriuotojų rinktinę ir ruošti 2024 m. pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionatui.

Po Elektrėnų stovyklos 2022 m. Lenkijoje vykusiame 2-ajame pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionate jau dalyvavo 4 narių lietuvių komanda: Laura, Robertas, Marius Andrijauskas ir Marius Rimkus. Plaukdami „Puck“ klasės jachtomis, lietuviai buvo šešti, o „Mariner 19“ – penkti. Apie tai rašyta „Vakarų ekspresas“: <https://ve.lt>.

Tai – šachmatų partija ant bangų

Paklausta, kaip joje „viršų“ tarp kitų sporto šakų „paėmė“ buriavimas, Laura susimąsto. Ir komentuoja: jai patiko iš pradžių plaukimas,

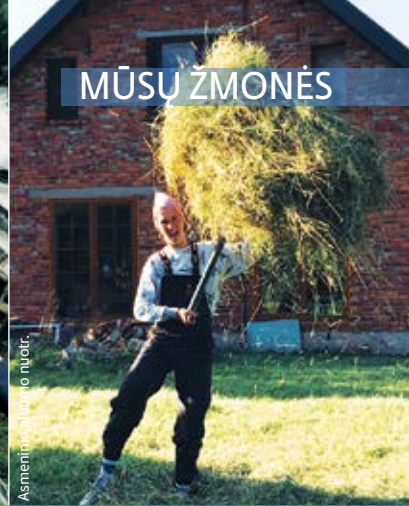
Šią vasarą Laura nusipirko jachtą.

Su mylima katyte.

Herojė – ne naujokė ir ant žirgo.

Nebaisus joks fizinis darbas.

MŪSU ŽMONĖS

nes tai buvo pirmoji sporto šaka, kurią išbandė. Krepšiniui paaukojo daugiausiai laiko ir sveikatos. Nemažai buvo atvejų, kai po varžybų važiuodavo į ligoninę gipsuoti lūžusių kaulų. O buriavimas kitoks...Jis sunkus fiziškai, bet reikalauja įdėti ir daug protinio darbo – apgalvoti net mažiausias smulkmenas, greitai reaguoti į bet kokias situacijas, nes šiame sporte vienas svarbiausių dalykų – sportininko saugumas.

Iš šalies gali atrodyti, kad koks čia sudėtingumas buriuoti. Iš tiesų, be to, kad tai brangus sportas, šios šakos sportininkui dar reikia ir daug specifinių savybių: fizinės jėgos, greitos reakcijos, gebėjimo dirbti komandoje, „jausti“ vėjo stiprumą, bangas, tinkamai valdyti jachtą, numatyti palankiausias kurso kryptis, kad greičiau pasiektų tikslą.

Turi žiūrėti, ar neįsipainiojo kojos į virves, ar techniškai viskas tvarkinga, ar atliekant posūkį judančios jachtos dalys neužkabins tavęs ar kitų, ar esant stipriam vėjui spėsi sureaguoti ir neapversti jachtos. „Buriavimą palyginčiau su žaidimu šachmatais“, – sako Laura. – Atlikdamas ėjimą, turi numatyti kelis žingsnius į priekį: įvertinti vėjo stiprumą, kryptį, bangavimą, plaukimo kryptį, burių įtempimus, duoti nurodymus kitiems komandos nariams, nors šiaip kiekvienas žino savo darbą. Toks iššūkis kaip tik Laurai: „užkabino“ ir nebepaleidžia.

Dėl gerų rezultatų teks labiau pasistengti

Šiomet pasaulio buriavimo čempionate išreiškė norą dalyvauti net 12 lietuvių. Lietuvos kurčiųjų sporto komitetas surengė sportininkams 4 stovyklas, kurias vedė treneris Antanas Juodsnukis. Jam su sportininkais bendrauti padėjo vertėjos K. Rimkienė ir V. Rimkuvienė. Nemažai sąvokų neturėjo lietuviškų gestų atitikmenų, tad, kaip bus įvardijamos jachtų dalys, vėjo ir plaukimo kryptys, techniniai terminai, teko tiesiog susitarti, prisimena Laura. Baigiantis stovykloms, norinčių ir galinčių dalyvauti čempionate beliko 8. Treneriui buvo iššūkis suformuoti komandas, ir galų gale Lauros komandoje liko tik senbuviai Marius Andrijauskas, Marius Rimkus ir dar prisijungė naujokas Deividas Sinkevičius.

2024 m. Pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionate Laura dalyvavo 3 klasėse: „Hansa 303“, „Puck“ ir „Mariner 19“, iš kurių geriausiai sekėsi „Hansa 303“ jachtų klasėje. Herojė neslepia, kad beveik neturėjo patirties plaukti šia jachta. Prieš varžybas teisėjai leido pasitreniruoti tik 20 minučių ir iškart paskelbė startą. Iškovoti prizinę vietą, svarsto pašnekovė, galbūt padėjo tai, kad vasarą nusipirko „Europos“ klasės jachtą ir ja nemažai treniravosi Platelių ežere. Įgūdžiai pravertė ir varžybų Kuršių mariose metu. Apibendrinama pasiruošimą ir dalyvavimą

Pasibalnojusi plieninį žirgą.

pasaulio čempionate, Laura tiesiai sako, jog rezultatas „Puck“ klasės jachta (9 vieta) nuvylė. Buvo akivaizdu, kad komandai trūko patirties ir žinių. Varžybose „Mariner 19“ jachta lietuviams nepasisėkė (8 vieta) ir dėl silpno vėjo, nors komanda ir buvo geriau „susigrojusī“.

Šiaip Kuršių mariose vėjas nebuvo sportininkų sąjungininkas: pūtė arba labai stiprus, kad teisėjai net neleido plaukti, arba buvo per silpnas – tokiu vėju plaukti nebuvo lietuvių komandų stiprioji pusė.

2026 m. planuojamas 4-asis pasaulio čempionatas. Laura svajoja, kad iki to meto turėtų pavykti pasiruošti ne tik teoriškai, fiziškai ir praktiškai, bet ir gauti psichologinių mokymų. Apie tai ji pareiškė lapkričio 6 d. Klaipėdos m. savivaldybėje vykusiame sportininkų pagerbime susitikusi su meru Arvydu Vaitkumi.

Kad gerų rezultatų be treniruočių ir mokymų nėra ko tikėtis, supranta ir LKSK, ir „Šermukšnio“ klubo vadovai, todėl planuoja treniruotes tęsti. Numatoma rengti projektus ir siekti finansavimo. Jei pavyktų, sportininkams ne tik būtų sudarytos reikiamos sąlygos, bet ir sumažėtų asmeniniai kaštai. Kaip sakyta, buriavimas – brangus sportas. Kuriant ateities planus, pirmiausia, suprantama, galvoje turimas noras į Lietuvą susigrąžinti lyderę Laurą. O ji nė kiek dėl to nepriešgyniauja. Laukia nesulaukia tokios valandos.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

Finansuoja Europos Sąjunga

PSICHOLOGINĖ PAGALBA KURTIESIEMS GESTŲ KALBA

AR JŪS:

- Jaučiate nerimą?
- Išgyvenate krizę?
- Nepasitikite savimi?
- Esate patyrę smurtą?
- Jaučiatės vieniši, nepritampantys?
- Turite priklausomybių?
- Kamuoja panikos atakos, norite juos išmokti valdyti?
- Jaučiatės blogai, bet gydytojai neranda priežasties?

Psichologinę pagalbą teikia psichologės:

Jurgita Kadagienė (konsultuoja pirmadieniais 17–19 val.)

Vilma Mažeikienė (konsultuoja antradieniais 17.15–19 val.)

Daiva Bartašė (klausti)

Verčia gestų kalbos vertėjos:

Virga Rimkuvienė, Kristina Rimkienė, Austė Raudaitė.

Daugiau informacijos – gestų kalba pasinaudojus QR kodu.

ATEIKITE Į PSICHOLOGO KONSULTACIJĄ KARTU SU GESTŲ KALBOS VERTĖJU!

PASLAUGA NEMOKAMA

Gestų kalbos vertėja mėgsta iššūkius: imasi ir sudėtingų vertimų.

J. Shy koncerto vertėjų komandoje – ir Gabija.

Vertimo centro archyvo nuotr.

Jaunatviškas vertėjos G. Petrauskytės proveržis Laima LAPĖNIENĖ

Visi Vertimo centro (LGKVC) teritoriniai skyriai patys sprendė, kam iš kolektyvo skirti nominaciją. Klaipėdietės vertėjos savo balsą atidavė už **Gabiją PETRAUSKYTĘ**, įvertindami ją už „Jaunatvišką proveržį“.

Tik geri atsiliepimai

„Tai labai aktyvus, smalsus ir iššūkių nebijantis jaunas žmogus“, – taip „Akiračiui“ apie Lietuvos gestų kalbos vertimo centro (LGKVC) Klaipėdos teritorinio skyriaus „Jaunatviško proveržio“ nominantę atsiliepė tuo metu skyriui dar vadovavusi vedėja Nijolė Kaubrienė.

Vedėja pasakojo, jog jauna, vos ketvirtus metus dirbanti specialistė per trumpą laiką spėjo gerai užsirekomenduoti keliuose projektuose, tarptautinėse varžybose, koncertuose. Jai yra tekę versti iš tarptautinės gestų kalbos į lietuvių kalbą bei iš lietuvių gestų į anglų kalbą. Ir viskas pavyko!

Vertėjos keliu nukreipė pats likimas

„Dėkingumas ir lengvas šokas“, – išgirdusi apie jai skirtą nominaciją, tokiais žodžiais savo būseną ir emocijas apibūdino Gabija. Prisipažino, kad kolegijų įvertinimas jai buvo visiškai netikėtas. Jos nuomone, kolektyve yra už ją profesionalių vertėjų. Tačiau viduje jautė ir didelį džiaugsmą, nes, pasak jaunos specialistės, tai parodė, kad jos darbas ir pastangas kolegės vertina. „Tai tik dar labiau mane įkvėpė naujiems darbams ir iššūkiams“, – tikino mergina.

Prieš 3 metus į uostamiesčio vertėjų kolektyvą įsiliejusi Gabija netruko pasijusti „savo rogėse“ ir yra laiminga galėdama čia augti kaip specialistė. Tiesa, baigusi vidurinę mokyklą, mergina svajavo apie norvegų kalbos studijas. Kai į norimą programą įstoti nepavyko, paskatinta mamos draugės, nieko daug nesitikėdama, užpildė anketą su prašymu studijuoti lietuvių gestų kalbą. Dabar, dirbdama mėgstamą darbą, Gabija sako, kad turbūt teisinga linkme ją vedė pats likimas, nes jau nuo pirmųjų paskaitų Vilniaus kolegijoje ji suprato atsidūrusi tinkamoje vietoje. Anot jos, ypač žavėjo ir motyvavo kurčio gestų kalbos

dėstytojo Tomo Ivanausko paskaitos.

Bet ar nesvajoto, kaip daugelis kitų jaunų žmonių po studijų likti Vilniuje? Tikina, kad ne. Jau rašydama studijų sutartį esą širdyje žinojo, kad grįš į Klaipėdą. Apsisprendimas dar sustiprėjo, kai pirmos praktikos pabaigoje Klaipėdos TS vedėja N. Kaubrienė patikino ją, jog po studijų čia ji bus laukiama.

Dėkingumo žodžiai kolegėms

Mergina atvirauja, jog darbo pradžioje nuogaštavimų buvo, juk ji atėjo į didžiulę patirtį turintį kolektyvą. Šiandien jauna specialistė sakosi jaučianti kolegėms didelį dėkingumą už šiltą priėmimą, pamokas ir palaikymą. „Iš kiekvienos ką nors gavau ir pasiėmiau, bet labiausiai noriu padėkoti Virgai Rimkuvienei ir kurčiai vertėjai konsultantei Ninai Šamakovai. Būtent jos mane daugiausiai augino, skatino, davė vertingų patarimų. Šios dvi moterys suklojo manyje profesinius pagrindus, kad be baimės eičiau toliau“, – sakė pašnekovė.

Iš pradžių Gabija jaudinosi dėl kurčiųjų bendruomenės reakcijos: ar ją priims, ar supras jos vertimą. Įsitikinusi, kad viskas gerai, tiesiog ėmė mėgautis savo darbu.

Patinka vertimai-iššūkiai

O labiausiai mūsų herojai patinka iššūkiai. Per 3 metų darbinę veiklą jų buvo ne tiek ir mažai. „Mėgstu išbandyti save įvairiose srityse ir prisemti naujų patirčių. Visada prašausi dirbti ten, kur yra naujos galimybės“, – dalinasi svajonėmis vertėja.

Neišdildomą įspūdį G. Petrauskytei paliko ir bene daugiausiai naudos davė 2021 m. gruodžio 17 d. vykę Klaipėdos jaunimo apdovanojimais, kuriuose dalyvavo ir Klaipėdos kurčiųjų jaunimo organizacija, bei po to surengtas Jessica Shy koncertas. Abi renginio dalis Gabijai teko versti į gestų kalbą.

Gabija Petrauskytė.

Asmeninio albumo nuotr.

2022 metai jaunai vertėjai įsimintini tuo, kad drauge su kurčia kolege N. Šamakova prisidėjo prie menininkės Neringos Poškutės projekto, su kuriuo ji dalyvavo 1-ajame tarptautiniame juvelyrikos videofestivalyje SCHMUCK / Miuncheno juvelyrikos savaitėje 2022. Gabija kartu su kolege Nina vertė į gestų kalbą ir filmavosi kuriamo videofilmuko ištraukose.

2023 m. išliko atmintyje dėl dalyvavimo LKD „Erasmus+“ projekte DeafSLI. Na, o 2024 m. rugsėjis pažymėtas 3-uoju pasaulio kurčiųjų buriavimo čempionatu Nidoje. „Unikali ir nepakartojama patirtis: verčiau kurtiesiems plaukdamas kateriu. Nauja aplinka, nauji žmonės – tai lyg šviežio oro gūsis, kuris motyvuoja tobulėti, kad galėčiau ateityje dalyvauti dar įdomesniuose projektuose“, – komentavo Petrauskytė ir tikino: – Nors vertėjo darbas nėra lengvas, tačiau vienas iš įdomiausių – aprėpia visas gyvenimo sferas.“

G. Petrauskytė „įsileido“ į savo gyvenimą ir po darbo valandų. Pasak jos, vasarą dažniausiai ilsisi prie jūros, o žiemą su šeima ar draugais vyksta slidinėti į Alpių kalnus Slovėnijoje, Italijoje. Gabijai didžiausia vertybė yra šeima, glaudus ryšys su tėvais ir seneliais, todėl daug laiko skiria savo artimiausiems žmonėms.

Baigiantis mūsų pokalbiui, jau tradiciškai nominantė išsakė linkėjimą savo kolegėms, taip gražiai įvertinusioms jos darbą: niekada nebijoti išeiti iš komforto zonos ir tobulėti. Taip pat kantrybės – nes jų darbe jos labai reikia.

MRF MEDIJŲ PĖMIMO FONDAS

Įtraukusis ugdymas: lygiateisiškumas ir įvairovė ar „antrasis Milano kongresas“?

Tęsiame **Kęstučio VAIŠNOROS** temą apie įtraukiojo ugdymo iššūkius. Pirmoje straipsnio dalyje autorius aptarė dažniausiai kurčiųjų švietime vartojamas sąvokas, aiškino, kodėl taip svarbu užtikrinti kurčiųjų teisę į gestų kalbą, nagrinėjo LGK ir lietuvių kalbos santykį ugdyme. Antroje pasakojimo dalyje jaunasis mokslininkas dėmesį sutelkia į labiausiai diskutuotinus švietimo klausimus, analizuoja LGK vertėjo vaidmenį, kurčiųjų mokyklų vietą įtraukiamame ugdyme.

Kęstutis VAIŠNORA

(Tęsinys)

PKF (WFD) pozicija

Bendrasis ugdymas turi užtikrinti dvikalbį ugdymo (gestų kalba ir rašytinė kalba) metodą, tačiau negalima išleisti iš akių, kad kurčiųjų bendruomenė taip pat nėra visiškai hegemoniška (vienalytė ir panaši). Yra asmenų su klausos negalia, kurie iš medicininės perspektyvos apibūdinami kaip neprigirdintieji (turintys klausos sutrikimą), bet kalbos, identiteto, kultūrinio tapatumo požiūriu jie save gali ar nori identifikuoti (pripažinti) kaip kurčiąjį žmogų (terminas „kurtystė“).

O kaip su žodinės kalbos mokymusi? Tokiais atvejais, jei vaikas yra neprigirdintis ir turi fizinių galimybių girdėti ir suprasti bei kalbėti žodine kalba, dvikalbis ugdymas galėtų būti įgyvendinamas ne tik gestų kalbos ir rašytinės kalbos, bet ir žodinės kalbos pagrindu. Tai taip pat apima dvikalbio ugdymo sampratą, tačiau gestų kalba neturėtų būti eliminuojama, t. y. vaikas neturėtų būti atbajamas nuo LGK.

Svarbu tokiais atvejais laikytis Pasaulio kurčiųjų federacijos pozicijos, kuri akcentuoja būtinybę į ugdymo programas įtraukti gestų kalbos mokymąsi. T. y. ir kurtieji, ir neprigirdintieji (medicininiu požiūriu), ir girdintieji vaikai, suaugusieji turėtų mokytis gestų kalbos (būti dvikalbiais). Nes „lygiai kartu su visais“ reiškia ugdytis ir bendrauti su kurčiaisiais bendraamžiais bei girdinčiais vaikais ar bendraklasiais, vartojančiais gestų kalbą.

GK vertėjai: koks jų vaidmuo mokyklose?

Aiškliai sakoma, kad gestų kalbos vertėjai neužtikrins įtraukiojo švietimo, nors būtintai taip mano švietimo sistemos politikos formuotojai ir didžioji visuomenės dalis. Gestų kalbos vertėjas nėra pedagogas ir jis atlieka tik vertimą iš kalbos į kalbą. Tai reiškia, kad jei mokinys nesutelkia dėmesio į ugdymo turinį, vertėjas negali jam sakyti: „Susikaupk, žiūrėk, mokykis...“ Ir bendraamžiai mokiniai (kurtieji su girdinčiaisiais) per gestų kalbos vertėją negali turėti sveiko tarpusavio santykio, nes savo bendraamžių lygmens temomis turėtų tarpusavyje bendrauti per suaugusį asmenį (gestų kalbos vertėją).

Kyla ir profesinės etikos dilemų, kai pedagogas (girdintysis, kuris nemoka gestų kalbos) kreipiasi į vertėją prašydamas padėti vaikui išaiškinti užduotį, organizuoti ar įsitraukti į veiklą, taip išeidamas ir išvesdamas jį iš vertimo tarp kalbų ribų, pagrindinės šios profesijos funkcijos.

Kaip būti savu tarp... „svetimų“?

Daugelis situacijų kelia praktinio įgyvendinimo klausimų, todėl ne išimtis ir kurčiųjų įtraukusis ugdymas. Šiame procese turime būti įkvėpti atsakomybės už kitą žmogų idėja. Vienas iš sudėtingiausių klausimų, kuris kelia diskusijų net Jungtinių Tautų Neįgaliųjų teisių konvencijos idėjų ir vertybių rėmuose – tai buvimas savu tarp savų. Yra valstybių, kurios tikslingai nukreipia kurčiuosius į tam

Kęstutis Vaišnora.

LKD archyvo nuotr.

Straipsnio autorius **Kęstutis Vaišnora**

ragina užtikrinti, kad visose mokyklose kurtieji nebūtų atskirti nuo gestų kalbos, net jei truputį girdi ir gali kalbėti.

Ragina mokyklose paisyti kurčiųjų teisių ir poreikių, o ne versti juos prisitaikyti prie girdinčiųjų.

Kurčiųjų mokyklas vadina bendrojo ugdymo dalimi.

Tai reiškia, kad jos yra tokios pat tinkamos kurtiesiems mokytis, kaip ir girdinčiųjų mokyklos.

tikras bendrojo ugdymo įstaigas, pritaikytas kurčiųjų poreikiams. Paprastai didžioji mokyklos bendruomenės dalis moka gestų kalbą, vaikai gali būti klasėje, mokykloje su kitais kurčiaisiais, bendrauti, palaikyti kultūrinę tapatybę.

K. Vaišnoros seminaro akimirka.

LKD pasiūntiniai su PKF (WDF) lyderiais, 2023.

Su buvusią Seimo pirmininke V. Čmilyte-Nielsen.

LKD archyvo nuotr.

Įtraukusis ugdymas: lygiateisiškumas ir įvairovė ar „antrasis Milano kongresas“?

→ Tačiau yra kritikų, teigiančių, kad taip tarsi vėl kuriami getai, atskiros grupelės.

Kyla ir kitos rizikos: tokios mokyklos perpildomos ir nelieka galimybės priimti daugiau kurčiųjų vaikų, nes juk mokosi ir daug girdinčiųjų mokinių. Kitos ugdymo įstaigos, kurios nėra tinkamai pasiruošusios įtraukiamam ugdymui, nesugeba tenkinti kurčiųjų ugdymosi, kultūrinių, tapatybės išsaugojimo poreikių. Tad dalis kurčiųjų vaikų vis tiek nukenčia, nes į pasiruošusias juos tinkamai ugdyti mokyklas nepatenka.

Kurčiųjų ugdymo įstaigos – pokyčių procese?

Ar kurčiųjų ugdymo įstaigose visi pedagogai moka lietuvių gestų kalbą? Ar vis dar pasitaiko, kai kurčiųjų ugdymo įstaigose pedagogai pamokose naudojami LGK vertėjų paslaugomis? Ar turime kurčiųjų ugdymo įstaigose LGK metodininkų?

Pakartosiu, ką sakiau ir baigdamas LKD prezidento kadenciją. LKD pasiekė, kad kurčiųjų ugdymo įstaigose buvo įdarbinti LGK metodininkai. Deja, šiuo klausimu teko susidurti su dviprasmiškomis situacijomis. Kol nebuvo LGK metodininkų, LKD dažnai pasiekdavo priekaištai – kaip galima reikalauti iš pedagogų mokėti LGK, kai nėra nuolatinių galimybių mokytis šios kalbos? Kai pradėjo dirbti LGK metodininkai, buvo piktinamasi: kaip galima priversti pedagogą jos mokytis, kai toks reikalavimas teisiškai neprivalomas?

Manau, jei mokytis pedagogas nenori, visada ras priežasčių, kodėl to nedaryti. Vis

Valstybės dieną Prezidentūros kiemelyje, 2021 m.

dėlto tikiu, kad šiuo klausimu požiūris keisis ir ateityje nebeliks tokių teiginių, kaip „LGK trukdo lietuvių kalbos mokymuisi“, „LGK kenkia mokinių raštingumui“ ir pan.

Neabejoju, kad LGK metodininkų etatai ir vėl bus kurčiųjų ugdymo įstaigose ar skyriuose, nes po reorganizacijos procesų, beveik nebelieka kurčiųjų ugdymo įstaigų. Šie pokyčiai reikalauja atskiros diskusijos. Tikiu, kad kurčiųjų ugdymo įstaigų vadovai, pedagogai per mokyklos bendruomenės šventes kalba ir kalbės LGK. Tikiu, kad čia nepaisoma mitų apie LGK ir kurčiųjų ugdymo įstaigos gali būti pavyzdys bendrojo lavinimo mokykloms, koks turėtų būti kurčiųjų ugdymo procesas.

Svarbu, kad sulaukus klausimo, kuo kurčiųjų ugdymo įstaigos skiriasi nuo bendrojo lavinimo mokyklų, kokia mūsų stiprybė, visa kurčiųjų švietimo sistema ir kurčiųjų bendruomenė turėtų atsakyti. Nes tie, kurie kritikuoja kurčiųjų ugdymo įstaigas, kaip specialiąsias įstaigas, tokius klausimus kelia.

Pasaulio kurčiųjų federacijos pozicija –

kurčiųjų ugdymo įstaigos yra bendrojo ugdymo sistemos dalis. Tačiau tuomet keliamus reikalavimus bendrojo ugdymo įstaigoms turi atitikti ir kurčiųjų ugdymo įstaigos.

Apibendrinant

Noriu atkreipti dėmesį, kad įtraukiojo švietimo procese gali pasitaikyti kurčiųjų teisių pažeidimų ir diskriminacijos. Taip gali nutikti, jei švietimo sistemos dalyviai ir visuomenė laikysis dominuojančios galios pozicijos siekdami, kad kurtieji vaikai prisitaikytų prie sistemos, o ne sistema prie vaiko poreikių ir jo teisių.

Jei nesuprasime, ką reiškia oralizmas, audizmas, kurtystė – nepažinsime kurčiojo vaiko ir toliau darysime nusikaltimus prieš kurčiųjų žmonių teises. Kurčiojo vaiko buvimas švietimo sistemoje nereiškia vien fizinio buvimo. Tačiau reiškia įtraukia aplinką ir patirtį (kalbinis kapitalas – gestų kalba). Socialinio ir kultūrinio kapitalo prieiga ir perdavimas – kurčiųjų kultūra, istorija, menas, identitetas – bei sistemos dalyvių, visuomenės supratimas, kad negalią dažnai sukelia aplinka, o ne pati negalia.

Kaip teigė Nelsonas Mandela, „Švietimas yra galingiausias ginklas, kurį galime naudoti keisdami pasaulį, ir kažkas atrodo neįmanoma, kol tai padaroma, todėl viskas yra įmanoma. Niekas negimsta nekęsdamas kito žmogaus dėl jo odos spalvos, jo kilmės ar jo religijos. Žmonės išmoksta nekęsti, o jei jie išmoksta nekęsti, jie gali būti išmokyti ir mylėti, nes meilė į žmogaus širdį ateina natūraliau, nei jos priešingybė.“

(Pabaiga)

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

PAGAVA: 30 metų kuriame geresnį pasaulį vaikams su klausos negalia

Lietuvos šeimų, auginančių kurčius ir neprigirdinčius vaikus, bendrija PAGAVA šiemet mini veiklos 30-metį. Jubiliejaus proga spalio 11 d. bendrija pakvietė klausos negalią turinčių vaikų tėvus, pedagogus, gimininių įstaigų ir valdžios institucijų atstovus kartu apžvelgti nueitą kelią, pasidalinti patirtimi, įsivertinti pažangą. Taip pat pasitarti dėl kurčiųjų švietimo ateities įtraukiojo ugdymo sąlygomis. Nijolė KRASNIAUSKIENĖ

D. Nausėdienė: PAGAVOS indėlis į visuomenės augimą

Pasveikinusi su gražia sukaktimi, atkrei-

pusi dėmesį į taikliai pasirinktą ir prasmingą bendrijos PAGAVOS pavadinimą, pirmoji šalies ponija, šio renginio globėja, kreipė žvilgs-

PAGAVOS pirmininkė Rima Šitavičienė.

nį į organizacijos kūrimo pradžią. Priminė, kad siekis, jog vaikai su klausos negalia galėtų mokytis ir gyventi kaip visi vaikai, o ne

I. Gaižiūnas, D. Nausėdienė, R. Sitavičienė, V. Bakas, J. Jakštienė.

Pirmininkė su konferencijos savanoriais – PAGAVOS jaunimu.

Su parlamentaru V. Baku.

taip, kaip to meto visuomenė manė esant teisinga bei sudarė sąlygas, 1994 m. atvedė Aušrą Pivorienę ir dar kelias šeimas prie sprendimo įkurti tėvų organizaciją.

Renginio globėja apžvelgė tris dešimtmečius trunkantį pasiaukojamą PAGAVOS darbą. Pirmuoju reikšmingu pokyčiu pavadino sėkme vainikuotas tėvų pastangas savo kurtiems ir neprigirdintiems vaikams iškovotą teisę siekti vidurinio išsilavinimo.

Viena iš svarbiausių tėvų iniciatyva įvardijo nuo 2014 m. vykdomą visuotinį naujagimių klausos tikrinimą. Geru žodžiu D. Nausėdienė minėjo daugelį bendrijos veiklų. Pranešėja išskyrė PAGAVOS pirmininkės Rimos Sitavičienės lyderystę siekiant tikslų ir formuojant visuomenės nuomonę apie klausos negalią.

PAGAVA yra tapusi ne tik pagalbos šaltiniu šeimoms, bet ir mātoma, girdima organizacija, svariai prisidedančia prie visuomenės sąmoningumo apie negalią didinimo. Bendruomenės iniciatyvos, renginiai ir projektai ne tik suteikia vilties ir palaikymo, bet ir skatina dialogą bei bendruomeniškumą, kuria darnią, solidarią bendruomenę, o kartu ir stiprią Lietuvą“ – apibendrino pirmoji šalies ponia.

Dar daugiau gerų atsiliepimų

„2014 m. kukliose bendrijos patalpose įvykęs mano šeimos ir PAGAVOS bendrijos pirmininkės R. Sitavičienės susitikimas mums tapo lemtingas. Šiandien, praėjus 10 metų nuo to laiko, jau galiu papasakoti savo dukros sėkmės istoriją“ – teigė kitas renginio globėjas parlamentarą Vytautas Bakas.

„Jūs darote stebuklus“ – taip kryptingą, nuoseklią PAGAVOS veiklą vėliau įvertins Seimo narys.

Tačiau net ir „stebukladariams“ reikia palaikymo ir valstybės paramos. V. Bakas pripažino, kad dėl šeimų, auginančių vaikus su klausos negalia, padaryta toli gražu nepakankamai. Ankstyvoji diagnostika yra, bet pagalbos modelis šeimoms ankstyvuojant vaiko vystymosi laikotarpiu neveikia, trūksta psichologinės pagalbos šeimai. Kompensuojamoji klausos aparatų (KA) suma bene du kartus mažesnė nei reikia įsigyti kokybišką, šiuolaikišką KA. Nerimą kelia specialistų pagalbos trūkumas, kartais neprieinamumas, ypač rajonuose gyvenančioms šeimoms: nėra pavėžėjimo paslaugų, neįmanoma reguliariai lankytis pas logopedą, surdopedagogą, dažnai tokių specialistų, ypač rajonuose, trūksta. O vidutines pajamas gaunančioms šeimoms vaikų papildomas ugdymas – tiesiog neįmanoma misija.

„Lietuva lyg viską ir turi, o įrankių tai pasiekti nėra“ – apgailėstavo parlamentarai.

Sveikinimo žodį tarė SADM viceministrė neįgaliųjų klausimais Justina Jakštienė, ŠMSM viceministras Ignas Gaižiūnas.

Apie veiklas – retrospektyviai

Kviesdama į sceną apžvelgti 30-mečio veiklas, renginio moderatore Vilma Kisinierienė šmaikštavo: „Dabar kalbės beveik 30 metų laikinai PAGAVAI vadovaujanti pirmininkė Rima Sitavičienė.“

Vadovė nepaneigė: atėjo vadovauti organizacijai tik laikotarpiui, kol atsiras tinkamesnis šioms pareigoms asmuo, ir taip tiesiog nejučia pralėkė beveik trys dešimtmečiai.

Organizacijos lyderė vardijo pozityvias permainas, pasiektas PA-

GAVOS pastangomis ar kartu su partneriais, valdžios institucijomis. Tai kryptingi, į realius poreikius orientuoti mokymai šeimoms, kurčiam jaunimui ir pedagogams, tėvams rengiamos psichologų pasikaitos, dalijimosi vaikų auginimo patirtimi sueigos, LGK kursai, vasaros stovyklos, baidarių žygiai, kalėdiniai spektakliai šeimoms su vertimu į LKG. Taip pat dešimtys, jei ne šimtai, įgyvendintų projektų, advokacija ir tarptautinė veikla (susidomėjusieji daugiau informacijos ras 2024 m. 3-iajame (446) leidinyje, 6–7 ir 8–9 psl. – red.).

Tačiau neįmanoma nepastebėti, kad kiekvienas PAGAVOS žingsnelis į priekį yra eikvojant pernelyg daug energijos ir laiko. Bendrija nestokoja partnerių, tarsi ir supratimo apie jos poreikius, bet reikalai pozityviai kryptimi juda lėtai. Tiesą sakant, jubiliejaus proga pirmininkė pasirinko apie kliūtis kalbėti kuo mažiau.

Tačiau kai ką nutylėti tiesiog negalėjo. Per 30 metų, nepaisant tėvų organizacijos pastangų, klausos aparatų įsigijimas vaikams vis dar valstybės lėšomis kompensuojamas nepakankamai: techniškai pažangiausi aparatai yra gana brangūs, todėl ne kiekviena šeima juos gali įsigyti.

Klausa naujagimiams patikrinama, bet gauta informacija praktiškai nenaudojama: nėra klausos sutrikimų turinčių vaikų registro. „Didžioji mūsų vaikų dalis mokosi bendrojo ugdymo mokyklose“ – atkreipė dėmesį pranešėja ir ragino mokytojus neskubėti mokiniams su klausos negalia taikyti specialiųjų programų. Aiškino, kad daug problemų išsprendžia, jei jų vaikams taikomos vizualizuotos mokymo strategijos, stengiamasi geriau pažinti jų poreikius, mokiniai skatinami skaityti, bendradarbiaujama su tėvais. „Rezultatą lemia komandinis darbas“ – tikino R. Sitavičienė. Vadovė padėjo sprendimų priėmėjams, PAGAVOS darbuotojoms ir valdybai, savanorių komandai, NVO atstovams.

Pedagogų indėlis

Surdopedagogė Rūta Vyšniūnienė prisiminė Švietimo pagalbos įtraukiai besimokantiems vaikams skyriaus LKNUC struktūroje kūrimo pradžią (maždaug prieš 28 m.). Pasidžiaugė, kad PAGAVA aktyviai prisidėjo ieškodama po bendrojo ugdymo mokyklas pasklidusių vaikų su klausos negalia tam, kad jiems būtų galima teikti surdopedagogų pagalbą. Dabar skyriuje tokių vaikų lankosi per 100.

Savo pranešime surdopedagogė ragino tėvus, kad ir kaip jie būtų suinteresuoti savo vaikų lietuvių kalbos spartesne pažanga, nedubliuoti pedagogų funkcijų, nes „tėvai savo vaikams turi būti tėvai, ne mokytojai.“

R. Vyšniūnienė praskleidė širmą į surdopedagogo darbo užkulius, ragino kuo daugiau laiko skirti vaikams formuoti skaitymo įgūdžius ir poreikį, kurti emocinį santykį su skaitomo kūrinio turiniu ir būti nepailstamai atkakliems: „Atminkite, funkcijos, kurių nenaudojame, turi savybę išnykti.“ Pranešėja pasisakymą baigė linkėjimu „tikėti kiekvienu vaiku“.

Įtaigus buvo Lietuvos sporto universiteto studentės, 17-metės PAGAVOS bendrijos narės Ulos Vaitūnaitės pasisakymas. Būsimoji kineziterapeutė prisiminė, kaip maža būdama apkurto, motinos ašaras, įvertino savo tėvų aukojimąsi. Dukrą mokykliniais metais jie kasdien vežiojo į Kauną, į tuo metu veikusį „Lingua“ centrą.

Pasidalinusi bendrojo lavinimo mokykloje tykojusiais iššūkiiais, →

PAGAVA: 30 metų kuriame geresnį pasaulį vaikams su klausos negalia

→ dėkinga sakė, kad „be aplinkinių pastangų ir pačios užsispyrimo nebūtų buvę rezultato“. Šiandien Ula sau kelia ambicingą tikslą: „Pagrindinė mokykla, gimnazija, o dabar universitetas... Atėjo metas pačiai siekti tikslų ir prisidėti prie problemų sprendimo.“

Nemažiau įdomūs ir naudingi buvo ir kitų pranešėjų pasisakymai.

Kiti pranešimai ir diskusijos

Janet DesGeorges, JAV organizacijos „Hands and Voices“ pirmininkė, įveikė tūkstančius kilometrų, kad pasidalintų su Lietuvos tėvais amerikiečių šeimų patirtimi (viešnios pranešimą skaitykite gruodžio leidinyje).

Įdomu, kad specialiosios pedagogės ir kurčio vaiko mamos Vaidos Maziukienės, teikiančios

mokytojams, dirbantiems su specialiuoju poreikiu turinčiais vaikais, pagalbą daugelyje bendrojo ugdymo Lietuvos mokyklų, pranešimo tezės buvo panašios į amerikiečių patirtį. Vadinasi, mūsų daug jaunesnės organizacijos branda ne ką nusileidžia kolegoms amerikiečiams?

„Įtraukusis ugdymas – tai galimybė rinktis, kur bus ugdomas klausos negalią turintis vaikas, o ne vienintelis vaikui brukamas kelias ugdytis bendrojo lavinimo mokykloje“, – aiškino diskusijos dalyvė. Atskleidė, kodėl reikia sunerinti, jei klausos negalią turintis vaikas klasėje tylus ir klusnus. Dar kalbėjo, kaip svarbu mokytojui augintis kompetencijas dirbti su specialiuoju poreikiu turinčiu vaiku, kas gali padėti jas stiprinti, apie pagalbos neįgaliam mokiniui plano sudarymo svarbą, apie būtinybę pasirengti, kad ekstremaliais atvejais informaciją gautų ir mokiniai su negalia, ir kt.

Svečias Olaf Slutins, Latvijos sutrikusios klausos paramos asociacijos „Sadzirdi“ valdybos pirmininkas, atkreipė dėmesį, kad, kitaip nei Lietuvoje, Latvijoje pagalba asmenims su klausos negalia organizuojama skirtingai kurtiesiems bei neprigirdintiesiems. P. Olaf dirba pagalbos kurtiems asmenims srityje. Svečias supažindino su paramos kurčių vaiką auginančiai šeimai sistema Latvijoje.

Jaunasis gitaristas.

Ką gali tėvų pastangos, liudijo vaikų pasirodymai: konferencijos metu jie demonstravo savo įgūdžius groti muzikos instrumentais. Buvo akivaizdu, kaip tėvų bendruomenė jais didžiuojasi.

Tačiau, kaip dažnai nutinka, buvo ir ne tokių smagių akimirky. Dalies atsakingų institucijų atstovų po jų pasisakymų auditorijoje nebeliko dar gerokai iki kavos pertraukos.

Po oficialios dalies mamos ir pedagogės neslėpė nusivylimo. Teigė, kad nusibodo diskutuoti pačioms su savimi. Kaip gali valdininkai spręsti iškilusias problemas, jei apie jas net nesivargina sužinoti?

Ir vis dėlto šaukštas deguto niekaip negalėjo sugadinti tądien tvyrojusios nuotaikos. 30 metų kryptingos, atkaklios ir rezultatais vainikuotos PAGAVOS veiklos – tai tikrai svarus indėlis į Lietuvos kurčių ir neprigirdinčių vaikų gyvenimą! Būrys savanorių konferencijoje – suaugusių, išsilavinusių, linksmų ir laimingų jaunuolių, bendraujančių ir lietuvių, ir gestų kalba – akivaizdus įrodymas, kad kiekvienas gali rinktis ir rasti savo gyvenimo kelią.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

www.pagava.lt

Bendrijos lyderės su viešniomis iš JAV ir Austrijos.

Pagalba klausos negalią turinčių vaikų šeimoms

PAGAVOS inf.

Šeimoms, auginančioms vaikus su klausos negalia, tenka ne tik rūpintis kasdiene vaiko raida, bet ir susidurti su specifiniais iššūkiais, kuriems įveikti būtina specialistų pagalba. Bendrija PAGAVA, įgyvendindama LR Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos finansuojamą projektą „Stipri kurčio vaiko šeima“, suteikia tėvams žinių ir apie klausos reabilitaciją, ir organizuoja įvairiapusę pagalbą, nukreiptą į šeimos emocinę sveikatą, tarpusavio santykių stiprinimą bei socialinės įtraukties skatinimą.

Šeima – vertybių pamatas ir stiprybės šaltinis

Gimus kūdikiui su klausos negalia girdinčiųjų šeima neretai susiduria su didele emocine įtampa ir nežinomybe, kaip auginti ir auk-

lėti vaiką. Kurtiems tėvams, nors jie dažnai geriau supranta kurčio vaiko poreikius, taip pat kyla klausimų dėl būdų, kaip geriausiai užtikrinti visavertę vaiko raidą.

Specialistų pagalba yra pagrindinė priemo-

nė, padedanti abiejų tipų šeimoms užtikrinti vaiko gerovę ir sukurti sveiką, stabilią aplinką. Bendrijos PAGAVA vykdomas projektas remiasi nuostata, kad stiprindami šeimą, stipriname ir vaiko psichologinį atsparumą bei įsitraukimą į visuomenę.

Padėti tėvams įveikti krizes ir stiprinti savarankiškumą

Projekto „Stipri kurčio vaiko šeima“ pagrindas – įvairiapusė pagalba ir mokymai, padedantys tėvams susidoroti su kylančiais iššūkiais ir užtikrinti harmoningus šeimos narių santykius. Savitarpio pagalbos grupės, kuriose tėvai gali dalintis patirtimi ir jausmais,

Mokymų tėvams akimirksnis.

PAGAVOS užsiėmimų metu.

skatina tarpusavio pasitikėjimą ir bendrystės jausmą. Tėvų susitikimai tampa savotiška emocine atrama, kuri padeda šeimoms jaustis tvirčiau ir sumažina socialinę izoliaciją.

Projekto dalyviams buvo organizuoti mokymai, kuriuose jie gavo teorinių žinių ir praktinių įgūdžių, kaip efektyviai tvarkytis su emociniais sunkumais ir gerinti tarpusavio santykius. Be to, šeimos galėjo naudotis psichologo ir socialinio darbuotojo individualiomis konsultacijomis. Projekto veiklos padeda tėvams ir globėjams labiau pasitikėti savimi ir geriau pasiruošti ateities iššūkiams.

Vaikų priežiūros paslauga – galimybė tėvams dalyvauti projekte veiklose

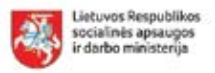
Kad tėvai ir globėjai galėtų aktyviai dalyvauti projekto veiklose, bendrija PAGAVA užtikrina vaikų priežiūros paslaugas. Ši galimybė leidžia tėvams visapusiškai įsitraukti į mokymus ir konsultacijas, įgyti reikalingų žinių ir įgūdžių bei netrukdomai dalyvauti siūlomose veiklose.

Tėvams buvo suteikta erdvė ir laikas susitelkti į asmeninį augimą ir stiprinti savo gebėjimus, reikalingus vaikui auginti.

Projekto nauda

Projekto „Stipri kurčio vaiko šeima“ veiklos rezultatai rodo, kad šeimos tampa stipresnės ir labiau pasitikinčios savo galimybėmis įveikti kylančius sunkumus. Įgytos žinios ir patirtis prisideda ne tik prie šeimų gyvenimo kokybės, bet ir prie visos visuomenės gerovės. Tikimės, kad stipri, gerai vaiko poreikius žinanti ir pasirengusi spręsti iškilusius iššūkius šeima taps geru pavyzdžiu visuomenei ir socialinei įtraukčiai.

Bendrijos PAGAVA įgyvendintas projektas prisideda prie ilgalaikės šeimų ir visuomenės gerovės, padeda kurti stiprią, savarankišką ir socialiai atsakingą bendruomenę, kuri gali tapti patikima emocine ir praktine atrama kiekvienam jos nariui.

Mokslininkės Melody sėkmės kelias

Melody SCHWENK yra Galaudeto universiteto doktorantė, tyrinėjanti kalbos, pažinimo ir ugdymo sąsajas. Kad Melody yra kurčia, jos tėvai sužinojo, kai jai buvo dveji su puse metų. Ji taip pat anksti suprato, kad ją domina mokslas. Visais savo gyvenimo etapais – nuo amerikiečių gestų kalbos (ASL) ir šnekamosios anglų kalbos mokymosi mokykloje iki dabartinio darbo Galaudeto universiteto Veiksmų ir smegenų laboratorijoje (Action & Brain Lab) – Melody siekia parodyti kitiems, kad galima sėkmingai dirbti moksle ir būti Kurčia.

Etiketės ir stigmos. Kai pagalvoju apie savo vaidmenį gyvenime, prisimenu visas etiketes, kurios per daugelį metų man buvo priskirtos: studentė, moteris, baltaodė, paslaptiną, charizmatiška, protiną, neuromokslininkė ir Kurčioji – ir susimąstau, ką visi šie pavadinimai reiškia visuomenėje. Tačiau kai pagalvoju apie savo darbą, svarbiausiu mano atpažinimo ženklu tampa tai, kad esu Kurčia moteris, dirbanti neuromokslų srityje. Daugelis mano draugų mokslininkų nėra kurtieji, ir, tiesą sakant, jie dažnai pamiršta, kad aš esu kurčia.

Apskritai, žmonės labai stebisi, kad man pavyko pasiekti sėkmės ir tapti mokslininke, nes kurtieji visuomenėje yra stigmatizuojami arba siejami su tam tikrais stereotipais, kurie dažniausiai būna nepagrįsti ir vienpusiai. Ir, nors kurčiųjų mokslininkų nėra daug, manau, kad mano mokslinė veikla ir susidomėjimas padės plačiau supažindinti daugelį neuromokslininkų su kurčiųjų bendruomene, kurią jie tyrinėja, o man leis ginti kurčiųjų interesus.

Kaip mane „sutaisė“. Pradėsiu nuo pradžių – mano tėvai nežinojo, kad aš negirdžiu, iki kol man suėjo dveji su puse metų. Mano mama suprato apie tai tik pakalbėjusi su viena iš savo kolegių, kuri papasakojo, kaip jos vaikas kalba ir kokių juokingų dalykų jis pasako. Deja, mano mama apie mane negalėjo nieko papasakoti, nes aš nieko aiškaus nepasakodavau ir tik ji viena galėdavo mane suprasti. Tuomet ir suvokė, kad kažkas yra „negerai“ ir ėmėsi daryti viską, kad mane „pataisytų“.

Atliekant ankstyvąjį mano raidos vertinimą tėvams buvo pasiūly-

Galaudeto universiteto doktorantė Melody Schwenk.

ta kreiptis į audiologą, nes man puikiai sekėsi atlikti nežodines kognityvinio vertinimo užduotis, bet aš visiškai nereagavau į žodines užduotis. Mama su tėčiu greitai užregistravo mane į ankstyvosios intervencijos grupę kurčiųjų mokykloje: čia aš vienu metu mokiausi amerikiečių gestų kalbos (ASL) ir šnekamosios anglų kalbos. Paskui mane perkėlė į bendrojo lavinimo mokyklą, kur nuo ikimokyklinės iki baigiamosios klasės mokiausi tik šnekamosios anglų kalbos.

Meilė mokslui. Ji užgimė iškart, kai tik pradėjau veiksmingai bendrauti su savo tėvais. Turiu nuotraukų, kuriose aš trejų metų nuofotografuota Niujorko mokslo muziejaus salėje, o fone matosi raketa. Nors mano tėvai ir nežinojo, ką būtent reikia daryti, jie pastebėjo, kad man patinka suprasti kasdienio gyvenimo dalykų priežastis ir pasekmes. Todėl jie stengėsi suteikti man apčiuopiamos patirties, kad tai, ko man trūko girdimajame suvokime, galėčiau patirti kaip bet kuris kitas vaikas.

Ir taip buvo visą laiką, kol mokiausi pradinėje mokykloje – ko nesuprasdavau per pamokas, peržiūrėdavau namuose su tėčiu ir atlikdavau mokslinius eksperimentus, kad „pasivyčiau“. Pagrindinėje ir vidurinėje mokykloje nebuvo abejonės, kad man puikiai sekėsi gamtos mokslai – tikriausiai todėl, kad gamtos mokslai yra universalūs ir gali būti dėstomi įvairiomis kalbomis (kaip ir mes patys bendraujame šnekamąja, rašytine ar gestų kalba). Mokslas buvo įdomus, apčiuopiamas ir prieinamas, ir man nereikėjo prašyti pagalbos, kad suprasčiau.

Studijų vargai. Mano kelionė į neuromokslus prasidėjo nuo didžiulės nesėkmės bakalauro studijų metu. Neišlaikiau biologijos kurso egzaminą, nes profesorius turėjo labai stiprų užsienišką

Mokslininkės Melody sėkmės kelias

akcentą ir duodavo labai mažai vaizdinės ir rašytinės medžiagos. Tada dar nesupratau, kad turiu teisę į studijų pritaikymo paslaugas, nežinojau, kaip orientuotis sudėtingoje jų gavimo sistemoje. Tokia situacija tęsėsi visus bakalauro studijų metus. Vien informuoti dėstytojus, kad esu kurčia, nepakako – jie nežinojo, kaip man padėti ir pateikti kity šaltinių, galinčių papildyti sakytines jų paskaitas, išskyrus „PowerPoint“ prezentacijas. Kai kurie dėstytojai netgi griežtai pasisakė prieš medžiagos pateikimą skaidrėse, nes tai, jų nuomone, reiškė, kad studentai nekreips dėmesio į paskaitą. Bet niekada nebuvau iš tų, kurie sustoja prieš iššūkius, todėl sugalvojau, kaip išmokyti abstrakčias sąvokas savarankiškai.

Nepriگردinčiųjų girdėjimas kitoks. Ir vėliau nuolat susidurdavau su kliūtimis, kurių nepatyrė mano girdintys bendramoksliai. Laboratorijose žmonės dažnai kalbėdavo tyliai arba per greitai, arba, kai paprašydavau juos ką nors užrašyti, jie nesuprasdavo, kodėl man tai svarbu. Jie manė taip: jeigu aš aiškiai kalbu, tai galiu ir gerai girdėti, turėdama klausos aparatus. Kai kuriais atvejais tai tiesa – jei patalpoje tylu, nėra elektrinių trikdžių ir gera akustika, aš girdžiu gana gerai ir suprantu, kas kalbama. Bet juk ne viskas būna absoliutu, mes visi tai žinome, bet dažnai pamirštame. Yra daugybė nuomonių, kaip atrodo kurčias asmuo, ir daugelis žmo-

nių, taip pat ir mokslininkai, įsivaizduoja, kad kurtieji bendrauja gestais ir nemoka kalbėti. Todėl susidūrė su kurčiuoju, kuris ne visai atitinka jų įsivaizdavimą, žmonės nežino, kaip priimti naują informaciją ir kaip elgtis.

Buvo apmaudu, kai supratau, kad niekada negalėsiu pritapti prie standartinės laboratorijos struktūros ir kultūros, bet dar apmaudžiau buvo tai, kad žinojau, jog galiu tapti mokslininke, tačiau neturiu pakankamo žodyno, kad galėčiau paaiškinti žmonėms, kaip ar ko man reikia.

Galaudetas ir svajonių išsipildymas. Viskas pasikeitė, kai atvykau į Galaudetą, kur nuo pat įžengimo į universiteto miestelį turėjau visas galimybes susikalbėti, naudotis informacija ir patirtimi. Kol buvau naujokė ir gerai nemokėjau gestų kalbos, gaudavau visą reikalingą vaizdinę ir rašytinę medžiagą.

Prisipažinsiu, kad beveik nesitikėjau dirbti Veiksmų ir smegenų laboratorijoje. Bijoju, kad būsiu vienintelė, neturinti reikšmingos laboratorinės patirties, nes anksčiau negalėdavau prie ko nors prisidėti. Tačiau būtent čia mano, kaip kurčios mokslininkės, patirtis pasirodė esanti gerokai kitokia, nei kitose vietose. Į mano idėjas apie tai, ką vertinga tyrinėti, ir mano nuomonę, kaip planuoti mokslinius tyrimus orientuojantis į kurčiuosius, yra atsižvelgiama, o neklausama, kodėl šie dalykai yra svarbūs ar reikalingi. Esu be galo dėkinga savo darbo vadovei

Lornai Kvant Quandt (Lorna Quandt) už tai, kad mane įtraukė į darbą ir suteikė galimybę mokytis bei tapti jos komandos nare.

Sėkti pavyzdžiais ir būti pavyzdžiu. Mano mama, kuri kažkada manė, kad esu vaikas, kurį reikia „pataisyti“, dabar yra tvirtai įsitikinusi, kad man viskas gerai. Tiesiog turėjau rasti būdų, kaip geriau pakovoti už save, o ne atsisakyti srities, prie kurios, mano manymu, galiu reikšmingai prisidėti. Taip pat esu dėkinga Lornai už tai, kad ji atvėrė man naują mokslo pasaulį, buvo neįtikėtina sąjungininkė ir supažindino mane su kitomis kurčiomis mokslininkėmis, kurios dabar man yra sektinias pavyzdys.

Labai svarbu, kad mes, mokslininkai, ir toliau kurtume erdvę kitiems kurtiesiems mokslininkams, aktyviai juos įtrauktume, atsižvelgtume į jų įžvalgas ir be priekaištų palaikytume juos, jei norime kurti gerą, naudingą ir plačiai taikomą mokslą. Daugelis kurčiųjų neturi galimybės gauti kokybiško mokslinio išsilavinimo, ir tai turi pasikeisti. Buvau viena iš tokių žmonių, kol nepradėjau dirbti Galaudete. Dabar tikiuosi būti mentore ir parodyti kitiems, kad įmanoma siekti puikių rezultatų moksle ir būti Kurčiam. Mūsų sėkmė tik įrodo, kad esame stiprūs, išradingi ir gebame daug daugiau, nei visuomenė mums pripažįsta ir leidžia.

Iš anglų kalbos vertė **Joana VANAGIENĖ**
Teksto ir nuotr. šaltinis: <https://neuronline.sfn.org/>

Kurčiųjų kultūros istoriją kuria bendruomenė

Lietuvos kurčiųjų istorija prasidėjo, kai 1938 m. buvo įkurta Lietuvos kurčiųjų draugija. O suklestėjo tuomet, kai 1950 m. pradėjo veikti kurčiųjų klubai. Neužtruko, ir jie tapo teritorinių kurčiųjų bendruomenių kultūros židiniais. Būti vedliu per daugiau nei 7 dešimtmečius trunkančią Kauno kurčiųjų scenos menų istoriją, tuo pačiu ir susidaryti nuomonę apie LKD meno saviveiklos būklę vakar ir šiandien mums padės Mykolas BALAIŠIS, LKD Kauno kurčiųjų centro vadovas.

Pagal Mykolo BALAIŠIO inf.

Nuo 1954 m. kurčiųjų kultūra suklestėjo

Apžvelgdami LKD kultūros istoriją, matome, kad poreikis kurti buvo toks stiprus, jog pralaužė visas biurokratinės ir ideologines užtvanas. Tai buvo tiesiog prigimties šauksmas. Pirmiausiai išreikšti save kurtieji bandė per scenos meno žanrus, tokius kaip pantomima ir spektakliai. Jie patys buvo ir kūrėjai, ir atlikėjai.

1954 m. Kaune kurčiųjų bendruomenėi

niai gestų kalba buvo tai, ko jiems taip trūko.

Kultūros židiniams suliepsnojus visa jėga, po klubų išskabomis visos kurčiųjų veiklos pradėjo netilpti, todėl jie buvo „padalinti“. Kaip ir kituose didžiuosiuose miestuose, atsirado LKD Kauno skyrius ir kultūros namai. Pastaruosiuose buvo organizuojama kultūrinė ir sportinė veikla. Kaune suklestėjo vaidyba ir šokiai. 1985 m. pirmą kartą atlikta imituojamoji daina. Ir iš karto šis scenos meno žanras užkariavo žiūrovų simpatijas, įsitvirtino.

1992 m. kultūros namai vi-soje Lietuvoje buvo uždaryti. Kultūrinė veikla vėl grįžo po LKD skyrių sparnu.

Ilgamečiai imituojamųjų dainų atlikėjai: R. Naruševičienė, J. Pugačiauskienė, S. Nainis.

Naujos meno formos ir reiškiniai

Populiariausi meno saviveiklos žanrai ir formos šiandienos Kaune – spektakliai, šokiai, imituojamosios dainos. Deja, tenka pripažinti, kad meno saviveikloje dalyvaujančių žmonių skaičius mažėja. Informacinės technologijos, šiandieninė menų sintezė ir demografinė padėtis viską keičia ir diktuoja „naujas madas“: kitokius laisvalaikio leidimo būdus, „prašosi“ įtrauktis per meną, net keičia žiūrovų auditorijos sudėtį ir t. t.

Šiomet, minėdamas kultūrinės veiklos 70-metį, Kaunas džiaugiasi vieninteliu visoje Lietuvoje išlikusiu tautinių šokių kolektyvu. Jei jau pradėjome lyginti, tai 4-iuose didžiuosiuose miestuose: Vilniuje, Kaune, Šiauliuose ir Panevėžyje – dominuoja spektakliai, o Klaipėdoje labai populiarūs imituojamosios dainos.

Vilniaus liaudies teatro „Mimika“ kolektyvas taip pat atšventė 70 metų veiklos sukaktį ir išlaiko stiprų kūrybinį potencialą.

Skinasi kelią į žiūrovų širdis naujos scenos meno formos, tokios kaip poezija gestų kalba ir vizualinis menas (vernakulas), kurčiųjų ir

neprigirdinčiųjų imituojamos dainos pradeda „atsiskirti“. Kai kurie nauji reiškiniai dar tik formuojasi, tad reikia šiek tiek laiko, kad juos galėtume apibūdinti tiksliau.

Naujų impulsų teikia girdinčių gestakalbių prisijungimas prie kurčiųjų bendruomenės. Unikalus kultūrinis reiškinys Lietuvos padangėje – Domyko Vaitiekūno projektas „Mes taip nesitarėm“. Čia kurtieji menininkai ir girdintis atlikėjas kartu kuria dainas, kurios dažniausiai atliekamos dviem kalbomis, skambant muzikai, tad tampa prieinama ir žadina taip pat ir girdinčių žiūrovų susidomėjimą.

Lietuvos kurčiųjų kultūros istorija – tai ne tik horizonte „tįrstantis laivas“. Ji ir toliau gyvuoja, vystosi ir tenkina jau šio laikmečio poreikius. Kaunas, tapęs pirmuoju miestu, sukvietusiu visus į Meno šventę 1967 m., ir dabar yra aktyvus kultūros renginių centras.

Meno šventės gyvuoja 57 metus, kasmet vyksta vis kitame mieste ir kaskart džiugina žiūrovus scenos naujienomis. 2025 m. kurčiųjų meno fiesta vėl kvies į Kauną, į ten, iš kur kažkada pirmą kartą iškelia.

MRF
MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS

70 metų scenoje

Spalio 5 d. Kaune paminėtas Lietuvos kurčiųjų draugijos (LKD) Kauno skyriaus kultūrinės veiklos 70-metis. Šventė sulaukė tokio didelio susidomėjimo, kad visi renginio dalyviai netilpo LASS salėje.

Bet apie viską iš eilės.

Justina VERTELKAITĖ

Žiupsnelis istorijos

Besidomintieji kurčiųjų bendruomenės istorija žino, kad LKD Kauno skyrius įkurtas 1950 m. spalio mėnesį. Tad kodėl šiomet švenčiame tik 70 kultūrinės veiklos metų? Taip yra todėl, kad atskaitos tašku kauniečiai laiko datą, kai jiems 1954 metais iš tuometės valdžios pavyko išsikovoti pirmąjį profesionalaus vadovo etatą. Tuomet dramos būrelio vadovu buvo Alfonsas Balčiūnas, o pirmasis pagal N. Gogolio pjesę „Revizorius“ sukurtas scenos kūrinys sulaukė didelio susidomėjimo. Tais pačiais metais susibūrė ir tautinių šokių būrelis.

Visgi kurčiųjų kultūrinės veiklos pradžia nebuvo lengva: kolektyvai neturėjo salės repeticijoms, trūko lėšų veiklai vykdyti. Tačiau ko tikrai nestigo meno mėgėjams, tai begalinio noro telktis, kurti ir dirbti drauge. 70 metų kurčiųjų kultūros istorija objektyviai įrodo, kad menas ir kultūra itin svarbūs kurčiųjų bendruomenei.

Per visus veiklos dešimtmečius keitėsi žmonės, vadovai, net meno kolektyvų pavadinimai. Šiandien Kauno meno saviveiklininkai visiems gerai žinomi „Skambanti tylą“ pavadinimu. Jį sudaro tautinių šokių, pantomimos ir imituojamųjų dainų kolektyvai. Bet buvo laikas, kai kiekvienas kolektyvas turėjo savo pavadinimus. O kada ir kaip atsirado „Skambanti tylą“?

„2012 metais vykome į kurčiųjų meno festivalį Kaliningrade. Tuomet turėjome keletą kolektyvų skirtingais pavadinimais, bet festivalyje atstovavome Kaunui ir sykiu Lietuvai, reikėjo pristatyti kauniečių kolektyvą vienu pavadinimu. O koku? Pavadinimą galvojo visi tuo metu buvę saviveiklininkai, kol galiausiai sugalvojom“, – prisiminimais dalinasi tuometė kultūrinės veiklos vadovė Jūratė Pugačiauskienė.

Meno saviveiklininkai iš Latvijos

„Esame labai nustebinti – nesitikėjome tokio gausaus žiūrovų būrio!“ – tardamas sveikinimo žodį sakė LKD Kauno skyriaus vadovas

M. Balaišio ir V. Lukošūtės padėkos Kauno saviveiklos būrelių vadovams (centre).

Padėkos gestas pantomimos būrelio aktoriams.

Šokių kolektyvo narių pagerbimas.

Mykolas Balaišis. Pasveikinti ir kartu pasidžiaugti gražiu kultūrinės veiklos jubiliejumi į Kauną atvyko organizacijos draugai ir partneriai, kurčiųjų organizacijų vadovai ir meno entuziastai iš visos Lietuvos.

Šventinę programą Kaune nuspalvino Latvijos kurčiųjų sąjungos šokių ir teatro mėgėjų grupės „Ritasma“ (liet. „Aušra“) pasirodymai. →

Jubiliejinio renginio dalyviai ir svečiai.

Jungtinis vaikų ir jaunimo imituojamųjų dainų kolektyvas.

70 metų scenoje

➔ Jau daugiau kaip 70 metų Rygoje veikiantis kolektyvas padovanojo nuotaikingą spektaklių miniatiūrų, šokių, imituojamųjų dainų, vizualinio meno vernakulo (VV) pasirodymų pynę. Scenoje netrūko spalvų, muzikos, o salėje susižavėjimo ženklų ir geros nuotaikos.

Apdovanojimų ir padėkų gausa bei netikėtas pasirodymas

Renginio metu už aktyvios kultūrinės veiklos puoselėjimą negailėta padėkų „Skambančios tylos“ saviveiklininkams: tautinių šokių, pantomimos, imituojamųjų dainų meno kolektyvams, o ypač – jauniems atlikėjams, kurie aktyviai lanko būrelį ir drąsiai lipa į sceną. Padėkos skriejo ir vadovėms – Jūratei Viničenkinei, Jorintai Radavičienei ir Jūratei Pugačiauskienei, kurioms nepritrūksta jėgų ir kūrybinių idėjų, bei Aldonai Kvaselytei ir Erikai Slabadienei, aktyviai buriančioms mažuosius saviveiklininkus.

Šventės vinimi tapo iki paskutinės minutės paslaptimi išlaikytas pasirodymas, privertęs žiūrovus traukti savo mobiliuosius telefonus iš kišenių ir fiksuoti akimirkas. Scenoje pasirodė ilgamečiai imituojamosios dainos kolektyvo nariai, kurie, kaip pastebėjo renginio vedėjai, „jau išėję į pensiją“ ir kultūrinėje veikloje aktyviai nebedalyvauja. Tačiau gražios šventės proga scenos veteranai sugrįžo, kad primintų sau ir žiūrovams, jog buvusių meno saviveiklininkų nebūna. Daugiausia aploдимentų ir džiaugsmo žvilgsnių pelnę buvę scenos numylėtiniai Rita Naruševičienė ir Saulius Nainis. Dera pasakyti, kad būtent R. Naruševičienės dėka prieš daugelį metų buvo atgaivintas imituojamosios dainos kolektyvas, kuris savo veiklą vykdo iki šiol.

Už šventinio renginio įgyvendinimą organizatoriai dėkingi rėmėjams: UAB „Centrinis parkas“, UAB „Saberta“, UAB „Bijola“, „Gėlės Pas Editą“, A&R salonui, „Kosmo-park“, kirpėjai Živilei Grišmanauskienei, makiažo meistrei Ugnei Šeduikytei.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS

R. Škerianaitės nuotr.

Latvių meno kolektyvo pasirodymas.

A. Dambrauskio nuotr.

Svečių linkėjimai „Skambančiai tylai“ 70-mečio proga.

Akiratis

Indeksas 0002
UŽEIKITE, SKAMBINKITE, RAŠYKITE
Šv. Kazimiero g. 3, LT-01303 Vilnius
Telefonas pasiteirauti (8 5) 261 5593
El. p. redakcija@lkd.lt

Redaktorė
Nijolė KRASNIAUSKIENĖ
ISSN 1648-5882
Maketavo
Judita ŠPOKAUSKIENĖ

Ofsetinė spauda. 2 sp. l.
Tiražas 600 egz.
Spausdino BĮ UAB „Baltijos kopija“
Kareivių g. 13B LT-09109 Vilnius
Užsakymas 62693

Projektą „Kurčiųjų bendruomenės sociokultūrinių, lyderystės iššūkių ir dialogo su visuomene atspindžiai“ iš dalies, 20 000 eurų suma, finansuoja MRF.

MRF MEDIJŲ RĖMIMO FONDAS